

EGZAMIN MATURALNY
JĘZYK ŁACIŃSKI
I KULTURA ANTYCZNA

Poziom rozszerzony

ZBIÓR ZADAŃ

Materiały pomocnicze dla uczniów i nauczycieli

Centralna Komisja Egzaminacyjna

2015

Autor

Anna Wojciechowska

Redakcja

Jan Sobiech

Opracowanie techniczne

Bartosz Kowalewski

Wprowadzenie

Egzamin z języka łacińskiego i kultury antycznej w formule od roku 2015 zdawany jest jako przedmiot dodatkowy na poziomie rozszerzonym.

Arkusze z języka łacińskiego i kultury antycznej składa się z trzech części:

- część 1. – przekład tekstu łacińskiego na język polski i zadania sprawdzające znajomość realiów historyczno-kulturowych,
- część 2. – test leksykalno-gramatyczny,
- część 3. – wypracowanie.

Każde zadanie, oprócz samego polecenia, zawiera również:

1. informację o wymaganiach ogólnych i szczegółowych z podstawy programowej,
2. klucz odpowiedzi lub przykładowe odpowiedzi w przypadku zadania otwartego,
3. schemat punktowania.

Zadania zawarte w arkuszach można wykorzystać do różnorodnych ćwiczeń poprzedzających sam egzamin: można rozwiązywać je, dokonując przekładu tekstu łacińskiego na język polski, utrwalając materiał gramatyczny, pisząc wypracowania z kultury antycznej.

W zbiorze zamieszczone zostały także przykładowe wypracowania z kultury antycznej. Kryteria oceniania wypowiedzi własnej obejmują cztery umiejętności. Najwyżej oceniane są: (1) znajomość kultury antycznej – 6 pkt, (2) trafność przytaczanych przykładów i umiejętność ich omówienia w związku z tematem – 6 pkt. Nieco mniej punktów uzyskuje się za: (3) zastosowanie terminologii i wyrażen z zakresu kultury antycznej – 2 pkt, (4) język i styl – 1 pkt.

Wiele różnorodnych materiałów można odnaleźć w *Informatorze o egzaminie maturalnym z języka łacińskiego i kultury antycznej*.

Zadania umieszczone w zbiorze to materiał przykładowy. Wierzymy, że zaproponowany zbiór zadań będzie pomocny uczniom w przygotowaniu się do egzaminu maturalnego z języka łacińskiego i kultury antycznej.

1. Zadania

1.1. Przekład oryginalnego tekstu na język polski

Zadanie 1.

Dokonaj przekładu.

Marcus Tullius Cicero, *Tusculanae disputationes*

[...] Meum semper iudicium fuit omnia nostros aut invenisse per se sapientius quam Graecos aut accepta ab illis fecisse meliora [...]. Nam mores et instituta vitae resque domesticas ac familiares nos profecto et melius tuemur et lautius, rem vero publicam nostri maiores certe melioribus temperaverunt et institutis et legibus. Quid loquar de re militari? In qua cum virtute nostri multum valuerunt, tum plus etiam disciplina. Iam illa, quae natura, non litteris adsecuti sunt, neque cum Graecia neque ulla cum gente sunt conferenda. Quae enim tanta gravitas, quae tanta constantia, magnitudo animi, probitas, fides, quae tam excellens in omni genere virtus in ullis fuit, ut sit cum maioribus nostris comparanda? Doctrina Graecia nos et omni litterarum genere superabat; in quo erat facile vincere non repugnantes.

Marcus Tullius Cicero, *Tusculanarum disputationum libri quinque*, I, 1–3, recognovit C.F.W. Muller, Lipsiae in aedibus B.G. Teubneri, MDCCCXCVIII, s. 278–279.

Zadanie 2.

Określ główny temat rozważań etycznych, zawartych przez Cyncerona w *Rozprawach tuskulańskich*.

.....
.....
.....
.....

Zadanie 3.

Uzupełnij zdanie.

Rok 240 p.n.e. uchodzi za datę narodzin literatury rzymskiej, ponieważ właśnie wtedy Liwiusz Andronik

.....
.....

Zadanie 4.

Dopisz do imion rzymskich twórców tytuły napisanych przez nich dzieł, wybierając je spośród podanych poniżej (A–F).

1. Ennius
2. Plaut
3. Katon

- A. *Miles Gloriosus*
- B. *De agri cultura*
- C. *De lingua Latina*
- D. *Annales*
- E. *Ab Urbe condita*
- F. *Bellum Punicum*

Zadanie 5.

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz F (Falsum), jeśli zdanie jest fałszywe.

1.	Dowódcy utrzymywali w armii rzymskiej surową dyscyplinę, stosując wiele kar i nagród. Szczególnym wyróżnieniem była <i>corona civica</i> (wieniec z liści dębu), przyznawane za uratowanie życia Rzymianina.	F
2.	Triumf był najwyższym wyróżnieniem dla wodza rzymskiego. Przyznawano go specjalną uchwałą senatu.	F
3.	Pochody triumfalne zaczynały się na Polu Marsowym i kończyły na Forum Romanum.	F

Zadanie 6.

W starożytnym Rzymie źródłem „całego prawa publicznego i prywatnego” – jak pisze rzymski historyk Tytus Liwiusz – były Prawa Dwunastu Tablic. Napisz, w jakich okolicznościach je spisano.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tekst 2.**Zadanie 7.**

Dokonaj przekładu.

Gajusz Swetonius Trankwillus, *De vita Caesarum. Divus Augustus*

[Augustus] Urbem neque pro maiestate imperii ornatam et inundationibus incendiisque obnoxiam excoluit adeo, ut iure sit gloriatus marmoream se relinquere, quam latericium accepisset. Tutam vero, quantum provideri humana ratione potuit, etiam in posterum praestitit. Publica opera plurima exstruxit, e quibus vel praecipua: forum cum aede Martis Ultoris, templum Apollinis in Palatio, aedem Tonantis Iovis in Capitolio. Fori exstruendi causa fuit hominum et iudiciorum multitudo, quae videbatur non sufficientibus duobus etiam tertio indigere. Itaque festinatius necdum perfecta Martis aede publicatum est cautumque, ut separatim in eo publica iudicia et sortitiones iudicum fierent. Aedem Martis bello Philippensi pro ultione paterna suscepto voverat. Sanxit ergo, ut de bellis triumphisque hic consuleretur

senatus, provincias cum imperio petitori hinc deducerentur, quique victores redissent, huc insignia triumphorum conferrent.

Caius Suetonius Tranquillus, *De vita Caesarum, Divus Augustus*, s. 28–29,
[w:] CHRESTOMATHIAE AUS SCHRIFTSTELLERN DES SILBERNEN LATINITAT,
Verlag von B.G. Teubner, Leipzig–Berlin 1926, s. 52–53.

Objaśnienia

Apollo, Apollinis

Augustus, Augusti

Iuppiter, Iovis

Mars, Martis

Palatium, Palatii

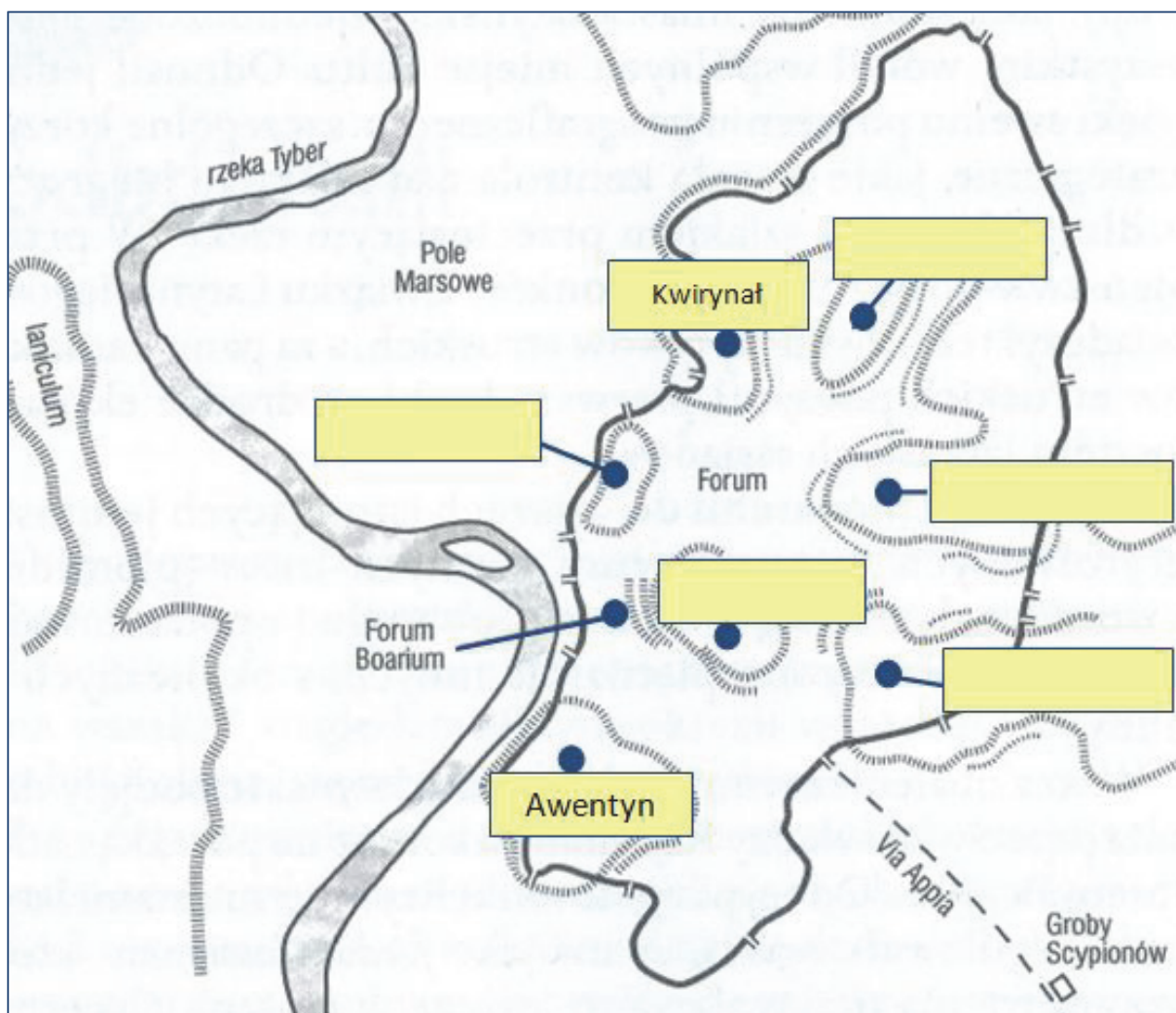
Philippensis, Philippensis, Philippense – związany z Filipi

Tonans, Tonantis – Grzmiący, tu: przydomek Jowisza

Ultor, Ultoris

Zadanie 8.

Wpisz w odpowiednie prostokąty nazwy wzgórz rzymskich – Palatynu i Kapitolu.

Zadanie 9.

Na podstawie opisu dzieł z czasów Oktawiana Augusta podaj nazwy dzieł i wpisz je pod ilustracjami/fotografiami.

A.M. Liberati, F. Bourbon, <i>Rzym. Imperium trzech kontynentów</i>, Warszawa 1996, s. 133.	www.languageguru.net
Budowla ta została wzniesiona w latach 13–9 p.n.e. Dekorujące ją fryzy przedstawiają procesję, w której uczestniczy August z całą rodziną, senatorowie i kapłani. Na jej bokach umieszczono: Eneasza składającego ofiarę, małego Romulusa i Remusa, boginię Romę oraz boginię Tellus. Jest to niezwykle fryz historyczny, będący pierwszym w dziejach sztuki europejskiej portretem zbiorowym.	Posąg przedstawia wodza w zbroi, z prawą ręką uniesioną w charakterystycznym oratorskim geście. Niezwykle przemyślana jest dekoracja pancerza, pośrodku której widnieje Rzymianin z psem oraz Part trzymający rzymskie insygnium legionowe.
A.	B.

Zadanie 10.

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz F (Falsum), jeśli zdanie jest fałszywe.

1.	Swetoniusz żył w czasach cesarza Hadriana.	F
2.	Biografia Augusta jest pierwszą w „Żywotach cesarów” Swetoniusza.	F
3.	Dzieło Swetoniusza <i>De vita Caesarum</i> obejmuje biografie od Juliusza Cezara do Domicjana.	F

Zadanie 11.

Uzupełnij zdania, wpisując imiona rzymskich polityków wybrane spośród podanych. Katon Młodszy, Marek Lepidus, Oktawian, Marek Brutus, Marek Antoniusz, Kasjusz Longinus, Sekstus Pompejusz

Po śmierci Juliusza Cezara następuje kolejna wojna domowa. Doskonały wódz i przyjaciel zmarłego dyktatora,, oraz adoptowany przez Cezara, jego główny spadkobierca, zawierają układ, dzieląc się władzą i przyjmując oficjalny tytuł triumwirów.

Zadanie 12.

Uzupełnij zdania, wpisując lata wydarzeń.

Tzw. II triumwirat został zawarty na spotkaniu w Bononii (Bolonii) w r. p.n.e. Wkrótce między triumwirami dochodzi do walki. Konflikt ten znajduje swoje zakończenie w r. p.n.e. w bitwie pod Akcjum.

Tekst 3.

Zadanie 13.

Dokonaj przekładu.

Gajusz Pliniusz pisze list do Maksimusa

Cogita te missum esse in provinciam Achaïam, illam veram et meram Graeciam, in qua primum humanitas, litterae, etiam fruges inventae esse creduntur; missum ad ordinandum statum liberarum civitatum, id est ad homines maxime homines, ad liberos maxime liberos, quod ius a natura datum virtute, meritis, amicitia, foedere denique et religione tenuerunt. Reverere conditores deos et nomina deorum, reverere gloriam veterem et hanc ipsam senectutem, quae in homine venerabilis, in urbibus sacra. Sit apud te honor antiquitati, sit ingentibus factis, sit fabulis quoque [...]. Habe ante oculos hanc esse terram, quae nobis miserit iura, quae leges non victis, sed petentibus dederit, Athenas esse, quas adeas, Lacedaemonem esse, quam regas; quibus reliquam umbram et residuum libertatis nomen eripere durum, ferum, barbarum est.

Caius Plinius Caecilius Secundus, *Epistularum libri novem*, VIII, 24, 2,
[w:] C. Plinii Caecili Secundi, *Epistularum libri novem. Epistularum ad Traianum liber. Panegyricus*,
recognovit Henricus Keil, Lipsiae sumptibus et typis B.G. Teubneri, MDCCCLXVIII, s. 174.

Objaśnienia:

Graecia, Graeciae

Athenae, Athenarum

Lacedaemon, Lacedaemonis – Lacedemon

Zadanie 14.

Na podstawie tekstu źródłowego oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Flamininus ułożył więc z nimi [doradcami] wszystko, co trzeba, po czym sam udał się na igrzyska istmijskie i w przepelnionym stadionie dał trąbą znak do uciszenia się. Następnie kazał heroldowi obwieścić, co następuje: „Lud i senat rzymski oraz wódz Flamininus, pokonawszy w wojnie Macedończyków oraz króla Filipa, przyznaje Grecji uwolnienie od załóg i danin oraz swobodę urzędowania się według swoich praw i obyczajów”. Podniósł się na to ogromny i radosny krzyk [...] po miastach uchwalono wzniesć ku jego czci posągi, a na Kapitol ślali posłów ze złotymi wieńcami, by wyrazić swą wdzięczność Rzymianom, którzy ich wciągnęli na listę swoich sprzymierzeńców.

J. Ostrowski, *Starożytny Rzym. Polityka i sztuka*, Warszawa–Kraków 1999, s. 85.

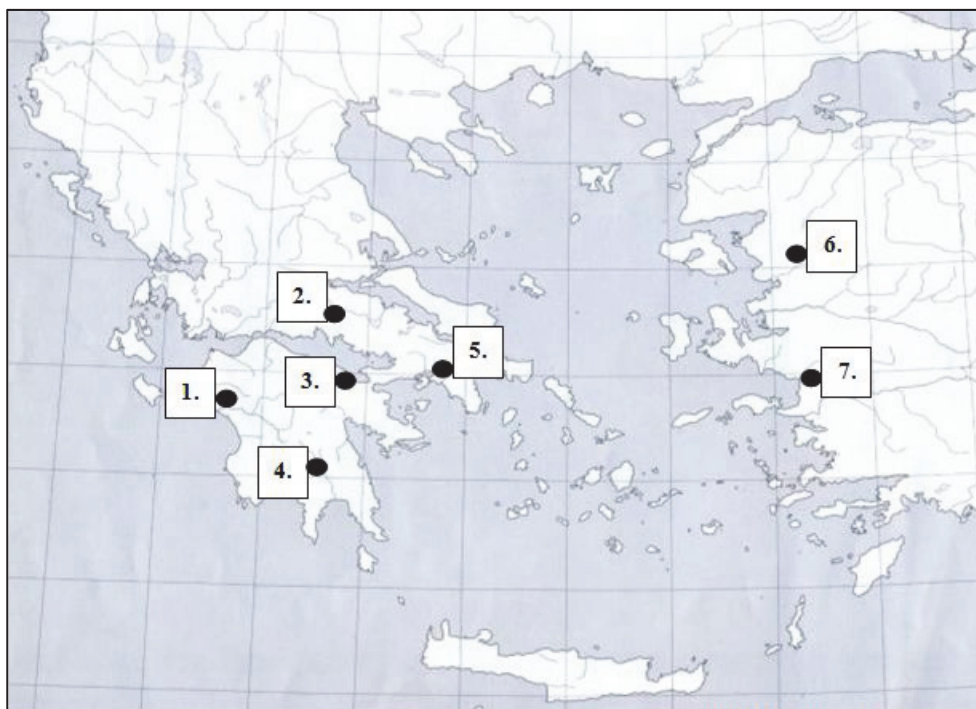
14.1. Zakreśl poprawne dokończenie zdań.

Wydarzenia, o których mowa w tekście, miały miejsce w

- A. Atenach.
- B. Koryncie.
- C. Tebach.
- D. Lacedemonie.

Wydarzenia te rozgrywały się w

- A. 26 r. p.n.e.
- B. 168 r. p.n.e.
- C. 338 r. p.n.e.
- D. 196 r. p.n.e.

14.2. Wpisz obok każdej nazwy greckich igrzysk sportowych cyfrę oznaczającą na mapie polis, która je organizowała.

- a) Igrzyska istmijskie
- b) Igrzyska pytyjskie
- c) Igrzyska olimpijskie

Zadanie 15.

Uzupełnij poniższe zdanie, wpisując nazwę greckiego miasta.

W czasach hellenistycznych i rzymskich większość szkół filozoficznych świata starożytnego – szkoła perypatetycka, epikurejska, stoicka – działała w; ta polis była zatem głównym ośrodkiem kultury greckiej.

Zadanie 16.

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

W epoce hellenistycznej powoli kształtowała się nowa, wielka, uniwersalna cywilizacja grecko-orientalna, która obejmowała całą tzw. *oikumene* (gr.). Słowo to należy rozumieć jako

- A. terytorium objęte handlem i wymianą towarów.
- B. dawną monarchię Aleksandra Wielkiego.
- C. cały ówczesny świat zamieszkały przez ludzi.
- D. nowe państwa hellenistyczne powstałe po śmierci Aleksandra Wielkiego.

Zadanie 17.

Zapisz obok imion najślynniejszych greckich prawodawców nazwę polis, której ustrój reformowali.

- a) Likurg
- b) Solon
- c) Drakon

1.2. Test leksykalno-gramatyczny

Zadanie 18.

Określ funkcję semantyczną koniunktywu zastosowanego w zdaniach. Odpowiedzi wybrane spośród propozycji oznaczonych literami A–E zapisz w tabeli.

		Funkcja semantyczna koniunktywu
1.	Quid loquar de re militari?	
2.	Ne comparemus Romanos cum Graecis.	
3.	Litterae Latinae sine litteris Graecis non multum valuissent.	

- A. irrealis
- B. prohibitivus
- C. optativus
- D. hortativus
- E. dubitativus

Zadanie 19.

Uzupełnij tabelę. Wpisz w odpowiednie miejsce łacińską nazwę konstrukcji składniowej.

	Zdanie	Nazwa konstrukcji składniowej
1.	Illa, quae natura adsecuti sumus, nulla cum gente conferenda sunt.	
2.	Meum semper iudicium fuit nostros omnia accepta ab Graecis meliora fecisse.	
3.	Graecis repugnaturi non eramus.	

Zadanie 20.

Napisz obok form czasowników *loqui* oraz *adsequi* występujące w tym samym trybie, czasie, osobie i liczbie formy czasownika *facere*.

Wybierz formy spośród: *facerem, faciant, fecerunt, faciuntur, faciam, facio, fecissent, fecerant*.

1. Loquar
2. adsecuti sunt

Zadanie 21.

Wybierz spośród poniższych wyrazów i zapisz w tabeli tylko formy stopnia równego i wyższego przysłówków: *sapientius, meliora, melius, maiores, melioribus, multum, plus, facile*.

<i>gradus positivus</i> przysłówka	
<i>gradus comparativus</i> przysłówka	

Zadanie 22.

Dokończ zdanie. Zakreśl właściwą odpowiedź.

Zdanie *Quae tam excellens in omni genere virtus in ullis fuit, ut sit cum maioribus nostris comparanda?* jest zdaniem

- A. dopełnieniowym.
- B. okolicznikowym celu.
- C. okolicznikowym skutku.
- D. okolicznikowym przyzwolenia.

Zadanie 23.

Oceń, które zamieszczone niżej definicje słów są poprawne, a które – niepoprawne. Zaznacz VERUM, jeśli definicja jest prawdziwa, lub FALSUM – jeśli jest fałszywa.

	Definicja	VERUM	FALSUM
1.	Stosujący metody porównawcze, porównujący – komparatystyczny	VERUM	FALSUM
2.	Rubaszny, nadmiernie przyjacielski – familiarny	VERUM	FALSUM
3.	Poskramiać, oswajać – temperować	VERUM	FALSUM

Zadanie 24.

Wpisz do tabeli obok każdego zdania literę oznaczającą nazwę konstrukcji składniowej. Nazwy wybierz spośród następujących:

- a) ablativus absolutus,
- b) accusativus cum infinitivo,
- c) coniugatio periphrastica activa,
- d) coniugatio periphrastica passiva,
- e) nominativus cum infinitivo,
- f) dativus possessivus,
- g) accusativus duplex.

	Zdanie	Nazwa konstrukcji składniowej
1.	Augustus Urbem marmoream se relinquere, quam latericiam accepisse gloriatus est.	
2.	Populus Romanus tertio foro indigere videbatur.	
3.	Forum Augustum necdum perfecta Martis aede publicatum est.	
4.	Non sufficientibus duobus foris Urbs tertio indigebat.	

Zadanie 25.

Oceń, czy poniższa para zdań wyrażają tę samą treść. Zaznacz VERUM albo FALSUM.

Para zdań		
Causa fori exstruendi fuit hominum multitudo. = Causa exstruendi forum fuit hominum multitudo.	VERUM	FALSUM

Zadanie 26.

Obok numeru każdego zdania wpisz do tabeli literę oznaczającą nazwę zdania podrzędnego, wybierając spośród propozycji oznaczonych literami A–E.

- A. okolicznikowe przyczyny
- B. okolicznikowe skutku
- C. okolicznikowe czasu
- D. okolicznikowe celu
- E. dopełnieniowe

	Zdanie podrzędne	Forma zdania
1.	Augustus Urbem excoluit adeo, ut iure sit gloriatus marmoream se relinquere, quam latericiam accepisset.	
2.	Forum Augusti festinatius publicatum est, ut separatim in eo publica iudicia et sortitiones iudicum fierent.	
3.	Augustus sanxit, ut de bellis triumphisque hic consuleretur senatus.	

Zadanie 27.

Utwórz wskazane niżej formy gramatyczne.

1. Participium praesentis activi czasownika *redire* w:

nominatiwie singularis

genetiwie singularis

2. Gerundium czasownika *redire* w:

nominatiwie

genetiwie

Zadanie 28.

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź.

Wyraz „sankcjonować” oznacza

- A. karać coś lub kogoś.
- B. czynić kogoś nietykalnym.
- C. nadać czemuś moc prawną.
- D. stawać się prawodawcą.

Zadanie 29.

Wpisz do tabeli właściwe nazwy konstrukcji składniowej.

	Zdanie	Nazwa konstrukcji składniowej
1.	Cogita te missum esse in provinciis Achaia.	
2.	In Graecia primum humanitas, litterae, etiam fruges inventae esse creduntur.	
3.	Liberarum civitatum status tibi ordinandus est.	

Zadanie 30.

Zapisz podkreśloną formę gramatyczną w tej samej osobie liczby mnogiej.

Reverere conditores deos.

..... conditores deos.

Zadanie 31.

Zaznacz poprawne uzupełnienie zdań.

1. Humanitas in Graecia dicitur.

- A. inventa esse
- B. inventas esse
- C. inventam esse
- D. inventus esse

2. Haec terra Romanis iura mississe

- A. creduntur.
- B. creditur.
- C. credimini.
- D. crederis.

3. In Graeciam missus sum, ut liberarum civitatum statum

- A. ordinem.
- B. ordinarem.
- C. ordinaverim.
- D. ordinavissem.

Zadanie 32.

Określ funkcję koniunktywu w poniższym zdaniu. Zakreśl poprawną odpowiedź.

Sit apud te honor antiquitati, sit ingentibus factis, sit fabulis quoque!

- A. coniunctivus potentialis
- B. coniunctivus irrealis
- C. coniunctivus optativus
- D. coniunctivus dubitativus

Zadanie 33.

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz V (Verum), jeśli para zdań wyraża tę samą treść.

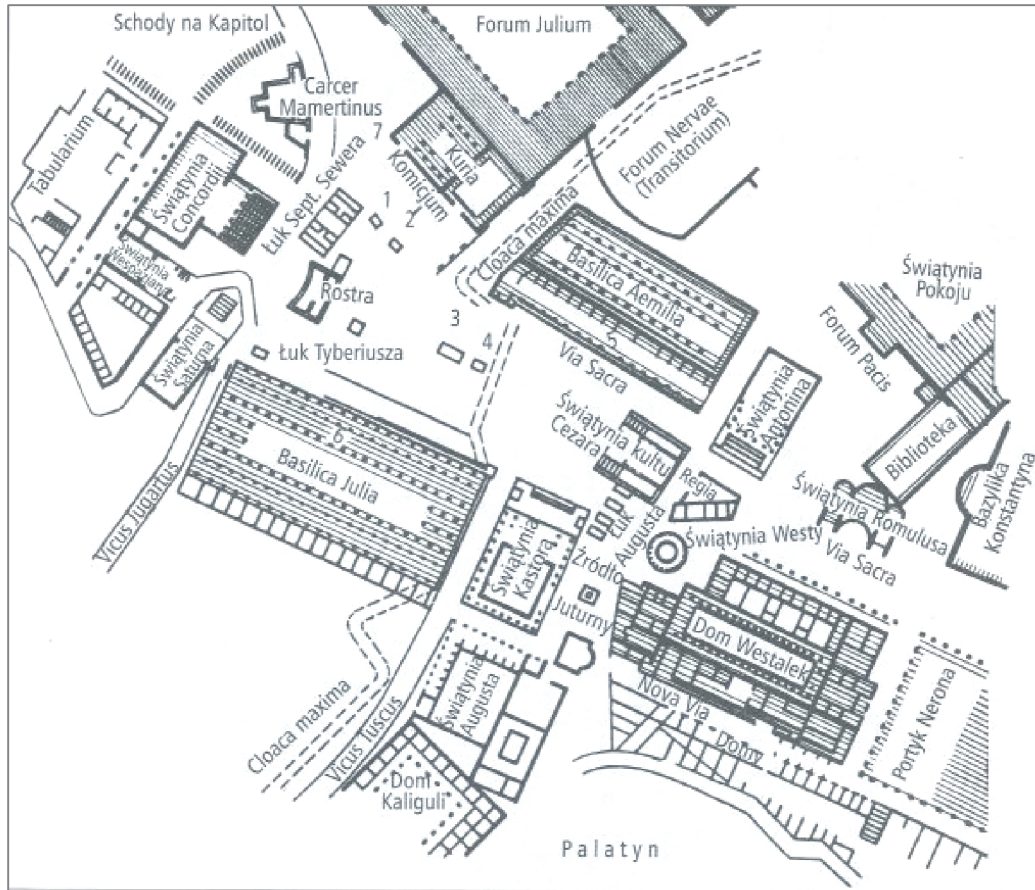
1.	Athenae nobis petentibus leges dederunt. = Leges nobis petentibus ab Athenis datae erunt.	V
2.	Noli residuum libertatis nomen Graecis eripere! = Ne eripueris Graecis residuum libertatis nomen!	V

1.3. Wypowiedź pisemna

Zadanie 34.

Jakie znaczenie dla Rzymu jako miasta i państwa miało Forum Romanum? W pracy odwołaj się do wiedzy ogólnej i przedstawionego materiału.

Źródło 1. Plan Forum Romanum

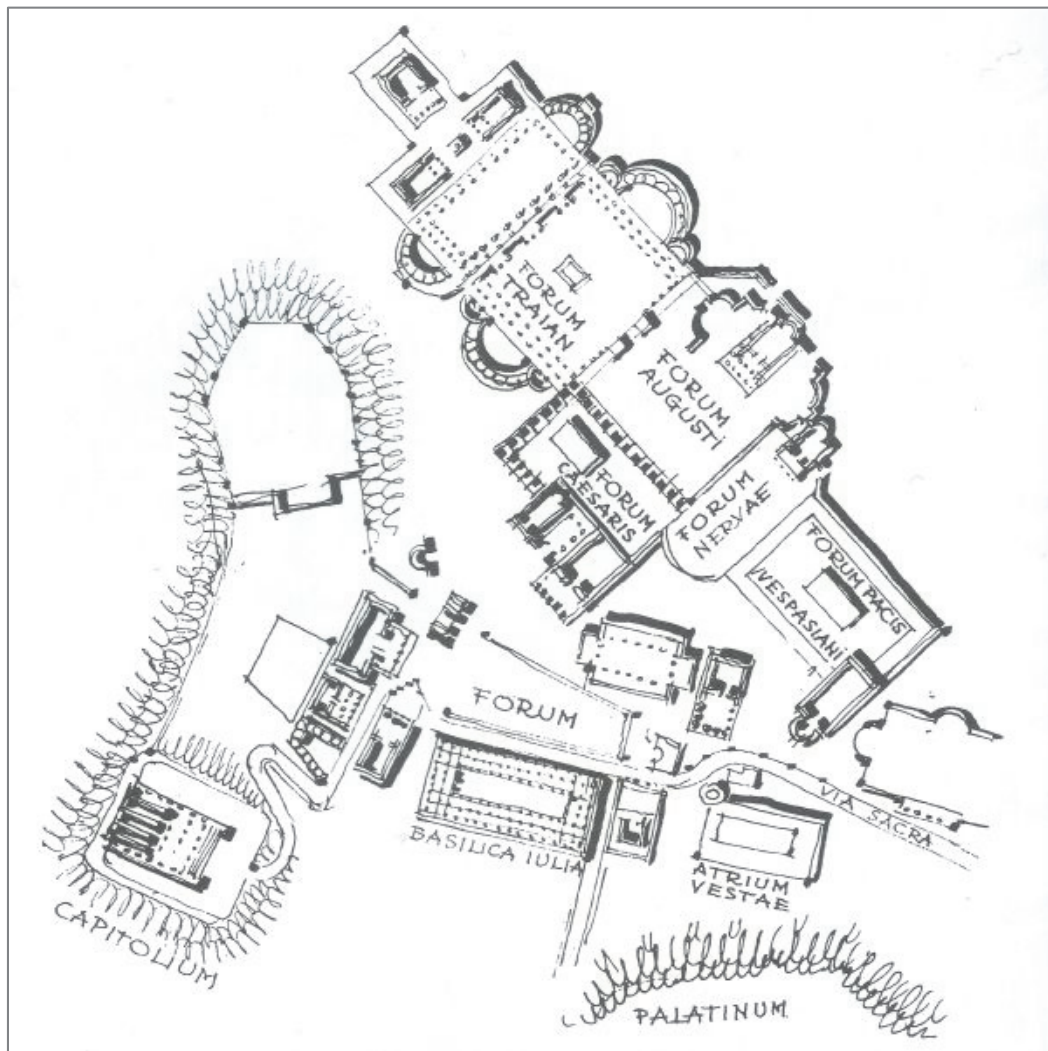
Słownik kultury antycznej, pod red. R. Kuleszy, Warszawa 2012, s. 768.

Źródło 2. Witruwiusz o zakładaniu forum

Wielkość forum należy dostosować do liczby mieszkańców, trzeba jednak uważać, by z jednej strony nie było ono za małe dla celów użytkowych, z drugiej zaś aby z powodu zbyt małej liczby ludzi nie wydawało się ono puste. [...] Place pod bazyliki powinny bezpośrednio przylegać do forum i być wytyczone po najcieplejszej jego stronie, ażeby kupcy w zimie mogli się tam spotykać bez narażania się na dokuczliwość niepogody. [...] Skarbiec, więzienie i kuria powinny przylegać do forum, przy czym wielkość ich i proporcje powinny odpowiadać wymiarom forum.

Witruwiusz, *O architekturze ksiąg dziesięć*, przeł. K. Kumaniecki, Warszawa 2004, s. 121–125.

Źródło 3. Plan Forum Romanum i forów cesarskich: Forum Cezara, Forum Augusta, Forum Wespazjana, Forum Tranzytorium (Nerwy), Forum Trajana

J. Knothe, *Sztuka budowania*, Kraków 2015, s. 178.

Źródło 4. Anchizes oprowadza Eneasza po zaświatach, pokazując mu przyszłą wielkość Rzymu

Ty, Rzymianinie, pamiętaj, masz władnie,
Rządzić ludami. Te są twoje kunszty:
Masz pokojowi nadać prawo, szczerzyć
Poddanych, wojną poskramiać zuchwałych.

Wergiliusz, *Eneida*, VI, 1194–1197, przeł. Z. Kubiak, Kraków 1994, s. 216.

Zadanie 35.

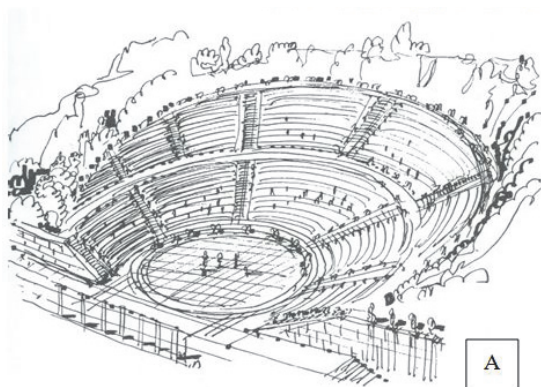
Rozważ słusność słów Horacego „Graecia capta ferum victorem cepit”, odwołując się zamieszczonego materiału.

Źródło 1. Amazonka kapitolieńska, kopia rzymska, przypisywana Polikletowi

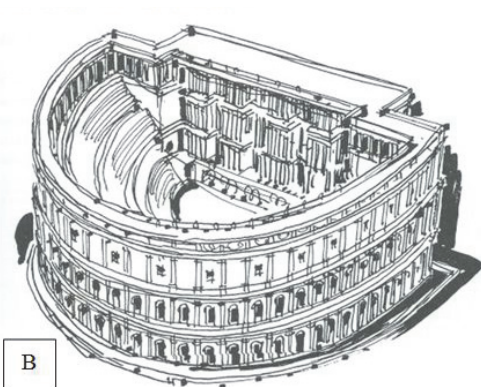

The Capitoline Museums, Commune di Roma, Roma 2005, s. 73.

Źródło 2. Teatr grecki (A) oraz teatr rzymski (B)

A

B

J. Knothe, *Sztuka budowania*, Kraków 2015, s. 157.

Źródło 3. Mowa Katona do senatu w 195 r. p.n.e.

Mówiłem, że społeczeństwo nasze choruje na dwie wielkie, klójące się ze sobą przywary, zachłanność i rozrzutność, a te zarazy wywracają wszystkie wielkie państwa. Tego ja, im lepszy i z każdym dniem pomyślniejszy jest los Rzeczypospolitej i rośnie nasze państwo – przechodzimy przecież już do Grecji i Azji i sięgamy po pełne wszelkich pokus i nawet królewskie skarby – tym bardziej się boję, by te rzeczy nie zawładnęły nami więcej niż my nimi. Ku naszemu zagrożeniu, wiercie mi, dopuszczono do najazdu posągów z Syrakuz na nasze miasto. Za dużo już słyszę takich, co wychwalają ozdoby Koryntu i Aten i śmieją się ze zdobionych domy figurek bogów rzymskich, z gliny lepionych. Ja tam wołę tych życzliwych nam bogów. I wierzę, że takimi pozostaną, jeśli im pozwolimy pozostać nadal na swoich miejscach.

J. Ostrowski, *Starożytny Rzym. Polityka i sztuka*, Warszawa-Kraków 1999, s.126.

Źródło 4. Wyrzucenie filozofów i retorów z Rzymu

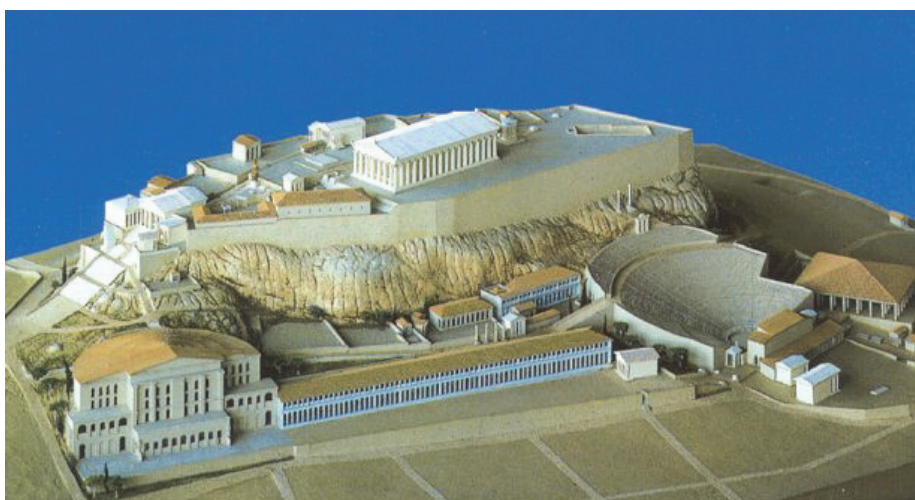
Za konsulatu Gajusza Fannjusza i Marka Walerjusza Messali, Marek Pomponiusz pretor zwrócił się do senatu o radę. Mówiono o filozofach i retorach, poczym w sprawie tej powzięto uchwałę, aby pretor Marek Pomponiusz baczył i starał się w ten sposób, jaki będzie uważał za zgodny z interesem Rzeczy Pospolitej i własnym przekonaniem, by ludzie ci nie bawili w Rzymie.

Swetoniusz, *O sławnych mówcach* 1, [w:] *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole średniej*, z. 9, Kraków 1928, s. 32.

Zadanie 36.

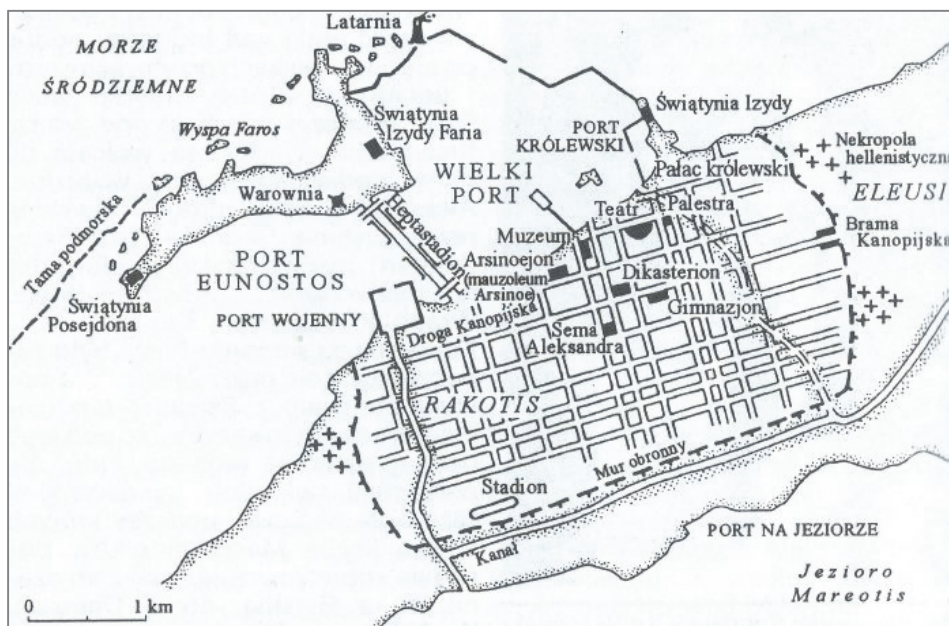
Wyjaśnij, jak starożytni wspierali i upowszechniali kulturę i sztukę. Odwołaj się do wiedzy ogólnej oraz zamieszczonych materiałów.

Źródło 1. Akropol w Atenach, rekonstrukcja zabudowy

www.mlahanas.de

Źródło 2. Aleksandria, plan miasta

G. Rachet, *Słownik cywilizacji greckiej*, Katowice 1998, s. 32.

Źródło 3. Przemówienie Peryklesa

Nasz ustrój polityczny nie jest naśladownictwem obcych praw, a my sami raczej jesteśmy wzorem dla innych niż inni dla nas. Nazywa się ten ustrój demokracją, ponieważ opiera się na większości obywateli, a nie na mniejszości. [...] jeśli zaś chodzi o znaczenie, to jednostkę ceni się nie ze względu na jej przynależność do pewnej grupy, lecz ze względu na talent osobisty, jakim się wyróżnia; nikomu też, kto jest zdolny służyć ojczyźnie, ubóstwo albo nieznanne pochodzenie nie przeszkadza w osiągnięciu zaszczytów. [...] Miasto nasze pozostawiamy otwarte dla wszystkich; nie zdarza się, żebyśmy wydalali cudzoziemców i nie pozwalali komuś uczyć się u nas albo patrzeć na coś, co mogłoby się przydać naszym wrogom [...]. Państwo nasze jest godne podziwu i pod tymi względami, i pod wielu innymi. Kochamy bowiem piękno, ale z prostotą, kochamy wiedzę, ale bez zniewieściałości [...]. Krótko mówiąc, twierdzę, że państwo nasze jako całość jest szkołą wychowania Hellady [...].

Tukidydes, *Wojna peloponeska*, Czytelnik, Warszawa 1988, przekł. K. Kumaniecki, s. 107–110

Źródło 4. Autobiografia cesarza Augusta

Publicznych budowli wznosił bardzo wiele. [...] Zachęcał też często inne znakomite osobistości, aby wedle swych środków pieniężnych każdy ozdabiał stolicę bądź to wnosząc nowe budowle, bądź naprawiając i upiększając dawne. [...] Nie mniej żywo interesował się studium greczyzny i pilnie nad nią pracował. [...] Znał dobrze poezję grecką, szczególnie zachwycał się starą komedią i często ją wystawiał na widowiskach publicznych. [...] Talenty swego wieku popierał wszelkimi środkami. Głośnego odczytywania utworów słuchał życzliwie i cierpliwie: nie tylko poezji i historii, lecz także mów i dialogów.

Gajus Swetoniusz Trankwillus, *Żywoty cesarów. Boski August*, Ossolineum 1965, s. 124–125, 170–171.

2. Odpowiedzi

Zadanie 1.

Przykładowe rozwiązanie

Zawsze byłem zdania, że Rzymianie albo odkryli wszystko mądrzej niż Grecy, albo ulepszyli to, co od nich przejęli. Obyczaje bowiem i zwyczaje, sprawy rodziny i majątku z pewnością pielęgnujemy i lepiej, i skrupulatniej. A już republiką nasi przodkowie kierowali bez wątpienia, opierając się na lepszych urządzeniach i prawach. Czy trzeba wspominać o wojskowości? W tym rzemiośle nasi uzyskali wielką przewagę za sprawą męstwa, a jeszcze większą dzięki karności. Tego wreszcie, co osiągnęli dzięki cechom wrodzonym, nie wiedzy, nie należy porównywać ani z Grecją, ani z żadnym innym narodem. Czy jakiś naród bowiem posiadał taką powagę, taką stałość, wielkość ducha, uczciwość, rzetelność, tak wspaniałą cnotę każdego rodzaju, że można je porównać z naszymi przodkami? Grecja przewyższyła nas uczonością i każdym rodzajem literatury; łatwo jednak było pokonać tych, którzy w tej dziedzinie nie stawiali oporu.

Schemat oceniania

Zdanie		Punktacja	
		częstkowa	max.
1.	Meum semper iudicium fuit omnia nostros aut invenisse per se sapientius quam Graecos aut accepta ab illis fecisse meliora.	0-1-2-3-4	4
2.	Nam mores et instituta vitae resque domesticas ac familiaris nos profecto et melius tuemur et lautius,	0-1-2-3-4	4
3.	rem vero publicam nostri maiores certe melioribus temperaverunt et institutis et legibus.	0-1-2-3	3
4.	Quid loquar de re militari?	0-1	1
5.	In qua cum virtute nostri multum valuerunt, tum plus etiam disciplina.	0-1-2	2
6.	Iam illa, quae natura, non litteris adsecuti sunt, neque cum Graecia neque ulla cum gente sunt conferenda.	0-1-2-3-4	4
7.	Quae enim tanta gravitas, quae tanta constantia, magnitudo animi, probitas, fides, quae tam excellens in omni genere virtus in ullis fuit, ut sit cum maioribus nostris comparanda?	0-1-2-3-4-5-6-7	7
8.	Doctrina Graecia nos et omni litterarum genere superabat; in quo erat facile vincere non repugnantes.	0-1-2-3-4	4
9.	Poprawność językowa i stylistyczna całego przekładu (Punkt jest przyznawany za poprawny przekład całego tekstu).	0-1	1
		Razem	30

Zadanie 2.

Przykładowe rozwiązanie

1. Cyceon w „Rozprawach tuskulańskich” snuje rozważania o szczęściu i czynnikach niezbędnych do jego osiągnięcia. Tytuł rozprawy pochodzi od nazwy jego wiejskiej willi w Tuskulum, w której toczy się dialog.
2. Cyceon w ks. I „Rozpraw tuskulańskich” mówi o pogardzie dla śmierci, w ks. II o znoszeniu bólu, w ks. III o łagodzeniu zmartwień, w ks. IV o tym, co burzy spokój umysłu, w ks. V – o tym, że do osiągnięcia szczęścia wystarcza sama cnota. Myślą przewodnią tych rozważań jest droga do szczęścia. Traktat ma formę dialogu, którego uczestnicy spotkali się w willi filozofa w Tuskulum.

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź

0 p. – za odpowiedź błędną, częściowo poprawną oraz za brak odpowiedzi

Zadanie 3.

Przykładowe rozwiązanie

Rok 240 p.n.e. uchodzi za datę narodzin literatury rzymskiej, ponieważ właśnie wtedy Liwiusz Andronik w czasie Ludi Romani wystawił po raz pierwszy w Rzymie grecką tragedię i komedię w adaptacji łacińskiej.

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź

0 p. – za odpowiedź błędną, częściowo poprawną oraz za brak odpowiedzi

Zadanie 4.

Rozwiązanie

1. Ennius: *Annales*

2. Plaut: *Miles Gloriosus*

3. Katon: *De agri cultura*

Schemat punktowania

1 p. – za wszystkie poprawne odpowiedzi

0 p. – za odpowiedź błędną, częściowo poprawną oraz za brak odpowiedzi

Zadanie 5.

Rozwiązanie

3.	Pochody triumfalne zaczynały się na Polu Marsowym i kończyły na Forum Romanum.	F (Falsum)

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź

0 p. – za odpowiedź błędną oraz za brak odpowiedzi

Zadanie 6.

Przykładowe rozwiązanie

1. To pierwsza pisana kodyfikacja prawa rzymskiego (*Leges Duodecim Tabularum*), która została dokonana w V w. p.n.e. (451–449 p.n.e.) przez komisję decemwirów na żądanie plebejuszy domagających się spisania obowiązującego prawa. Działo się to podczas długotrwałych walk stanowych między patrycjuszami i plebejuszami (V–III w. p.n.e.).
2. Walki między patrycjuszami i plebejuszami rozpoczęły się tuż po przekształceniu Rzymu w republikę. Plebejusze domagali się większych praw – adekwatnych do obowiązków, które na nich ciążyły. Skutkiem tego (m.in. secesji plebejuszy w V w. p.n.e.) było powołanie komisji decemwirów, której zadaniem było spisanie prawa zwyczajowego (*XVIRI legibus scribundis*; 451–449 p.n.e.). Ten pierwszy kodeks prawa rzymskiego nazwano *Leges Duodecim Tabularum* (prawo wyryto na 12 tablicach i umieszczono na Forum Romanum).

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź

0 p. – za odpowiedź błędną, częściowo poprawną oraz za brak odpowiedzi

Tekst 2.**Zadanie 7.****Przykładowe rozwiązanie**

Miasto nie dość upiękzone wobec majestatu państwa, narażone na wylewy (Tybru) i pożary, [August] ozdobił tak, że słusznie chlubił się tym, iż miasto, które zastał ceglane, pozostawia marmurowe. Jak bardzo mógł przewidzieć ludzkim umysłem, zadbał także o bezpieczeństwo miasta na przyszłość. Wzniósł bardzo wiele budowli publicznych, z których te są szczególne: forum ze świątynią Marsa Mściciela, świątynię Apollina na Palatynie, Jowisza Grzmiącego na Kapitolu. Przyczyną wzniesienia forum była wielka liczba ludności i sądów; wydawało się, że skoro dwa rynki nie wystarczały, brakuje trzeciego. Dość pospiesznie przeto – chociaż świątynia Marsa jeszcze nie była ukończona – zostało oddane do użytku publicznego; ustalono, że będą się w nim odbywać wyłącznie procesy publiczne i losowanie sędziów. Świątynię Marsa ślubował w czasie bitwy pod Filipi, którą podjął, by pomścić ojca. Zarządził zatem, że tu senat będzie obradował w sprawie wojen i triumfów, że stąd będą ruszać urzędnicy, by objąć władzę nad prowincjami, a ci, którzy wrócą jako zwycięzcy, tu będą składać odznaki triumfalne.

Schemat punktowania

	Zdanie	Punktacja	
		częstkowa	max.
1.	[Augustus] Urbem neque pro maiestate imperii ornatam et inundationibus incendiisque obnoxiam excoluit adeo, ut iure sit gloriatus marmoream se relinquere, quam latericiam accepisset.	0-1-2-3-4-5-6	6
2.	Tutam uero, quantum provideri humana ratione potuit, etiam in posterum praestitit.	0-1-2	2
3.	Publica opera plurima extruxit, e quibus vel praecipua: forum cum aede Martis Ultoris, templum Apollinis in Palatio, aedem Tonantis Iovis in Capitolio.	0-1-2-3-4	4
4.	Fori exstruendi causa fuit hominum et iudiciorum multitudo, quae videbatur non sufficientibus duobus etiam tertio indigere;	0-1-2-3-4	4
5.	itaque festinatius necdum perfecta Martis aede publicatum est cautumque, ut separatim in eo publica iudicia et sortitiones iudicum fierent.	0-1-2-3-4-5	5
6.	Aedem Martis bello Philippensi pro ultione paterna suscepto voverat;	0-1-2	2
7.	sanxit ergo, ut de bellis triumphisque hic consuleretur senatus, provincias cum imperio petitori hinc deducerentur, quique victores redissent, huc insignia triumphorum conferrent.	0-1-2-3-4-5-6	6
8.	Poprawność językowa i stylistyczna całego przekładu (Punkt jest przyznawany za poprawny przekład całego tekstu).	0-1	1
Razem			30

Zadanie 8.

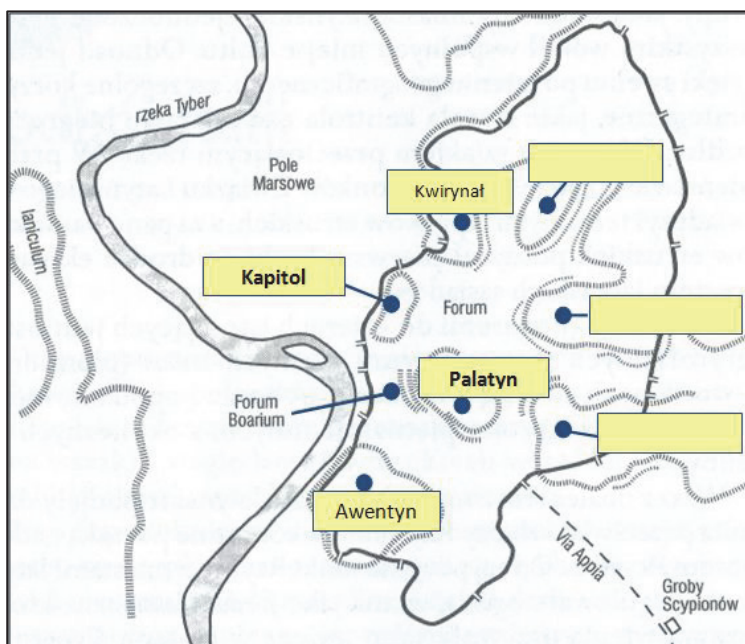
Rozwiązanie

Na planie Rzymu należy określić lokalizację Kapitolu i Palatynu.

Schemat punktowania

- 1 p. – za poprawne zaznaczenie na planie Rzymu obu wzgórz
- 0 p. – za odpowiedź błędną lub częściową (np. za zaznaczenie tylko Palatynu lub tylko Kapitolu, a także za niepoprawne zaznaczenie na mapie) oraz za brak odpowiedzi

Zadanie 9.

Rozwiązanie

Budowla ta została wzniesiona w latach 13–9 p.n.e. Dekorujące ją fryzy przedstawiają procesję, w której uczestniczy August z całą rodziną, senatorowie i kapłani [...].	Posąg przedstawia wodza w zbroi, z prawą ręką uniesioną w charakterystycznym oratorskim geście [...].
odpowiedź: <i>Ara Pacis (Ołtarz Pokoju)</i>	odpowiedź: <i>posąg Augusta z Prima Porta (August z Prima Porta)</i>

Schemat punktowania

- 1 p. – za poprawne odpowiedzi
- 0 p. – za odpowiedź błędną lub częściową oraz za brak odpowiedzi

Zadanie 10.

Rozwiązanie

2.	Biografia Augusta jest pierwszą w „Żywotach cesarów” Swetoniusza.	F (Falsum)

Schemat punktowania

- 1 p. – za poprawną odpowiedź
- 0 p. – za odpowiedź błędną oraz za brak odpowiedzi

Zadanie 11.**Rozwiązanie**

Po śmierci Juliusza Cezara następuje kolejna wojna domowa. Doskonały wódz i przyjaciel zmarłego dyktatora, Marek Antoniusz oraz adoptowany przez Cezara Oktawian, jego główny spadkobierca, zawierają układ, dzieląc się władzą i przyjmując oficjalny tytuł triumwirów.

Schemat punktowania

1 p. – za poprawne odpowiedzi

0 p. – za odpowiedź błędną, częściową oraz za brak odpowiedzi

Zadanie 12.**Rozwiązanie**

Tzw. II triumwirat został zawarty na spotkaniu w Bononii (Bolonii) w 43 r. p.n.e. Wkrótce między triumwirami dochodzi do walki. Konflikt ten znajduje swoje zakończenie w 31 r. p.n.e. w bitwie pod Akcjum.

Schemat punktowania

1 p. – za poprawne odpowiedzi

0 p. – za odpowiedź błędną, częściową oraz za brak odpowiedzi

Tekst 3.**Zadanie 13.****Przykładowe rozwiązanie**

Rozważ, że zostałeś wysłany do prowincji Achai, do owej prawdziwej i czystej Grecji, w której po raz pierwszy podobno wynaleziono szlachetne wychowanie, literaturę, a nawet zboże; wysłany, by uporządkować położenie wolnych miast, to znaczy do ludzi najbardziej zasługujących na to miano, do ludzi wolnych, najbardziej zasługujących na miano wolnych, którzy prawo dane przez naturę utwierdzili cnotą, zasługami, przyjaźnią, przymierzem wreszcie i pobożnością. Szanuj bogów-założycieli i ich imiona, szanuj dawną chwałę i tę samą starość, która u człowieka jest godna szacunku, w przypadku miast jest święta! Szanuj starożytność, szanuj wielkie czyny, szanuj nawet mity. Miej na względzie, że jest to ziemia, która przekazała nam prawa, która ustawy dała nie pokonanym, ale proszącym o nie, że to do Aten jedziesz, że to Lacedemonem będziesz rządził; Pozbawianie ich resztek pozorów i ostatnich wolności jest dowodem nieczułości, surowości i barbarzyństwa.

Schemat oceniania

Zdanie		Punktacja	
		częstkowa	max
1.	Cogita te missum esse in provinciam Achaiam, illam veram et meram Graeciam, in qua primum humanitas, litterae, etiam fruges inventae esse creduntur;	0-1-2-3-4-5	5
2.	missum ad ordinandum statum liberarum civitatum,	0-1-2	2
3.	id est ad homines maxime homines, ad liberos maxime liberos, qui ius a natura datum virtute, meritis, amicitia, foedere denique et religione tenuerunt!	0-1-2-3-4-5	5
4.	Reverere conditores deos et nomina deorum, reverere gloriam veterem et hanc ipsam senectutem, quae in homine venerabilis, in urbibus sacra!	0-1-2-3-4-5	5
5.	Sit apud te honor antiquitati, sit ingentibus factis, sit fabulis quoque!	0-1-2-3	3

6.	Habe ante oculos hanc esse terram, quae nobis miserit iura, quae leges non victis, sed petentibus dederit, Athenas esse, quas adeas, Lacedemonem esse, quam regas;	0-1-2-3-4-5-6	6
7.	quibus reliquam umbram et residuum libertatis nomen eripere durum, ferum, barbarum est.	0-1-2-3	3
8.	Poprawność językowa i stylistyczna całego przekładu (Punkt jest przyznawany za poprawny przekład całego tekstu.)	0-1	1
Razem			30

Zadanie 14.**14.1.****Rozwiązanie**

Wydarzenia, o których mowa (proklamowanie przez Tytusa Kwinkcjusza Flamininusa wolności miast greckich w czasie igrzysk istmijskich), miały miejsce w **Koryncie w 196 r. p.n.e.**

Schemat punktowania

1 p. – za poprawne odpowiedzi

0 p. – za odpowiedź błędną, częściową lub brak odpowiedzi

14.2.**Rozwiązanie**

igrzyska istmijskie: 3

igrzyska pytyjskie: 2

igrzyska olimpijskie: 1

Schemat punktowania

1 p. – za poprawne odpowiedzi

0 p. – za odpowiedź błędną, częściową lub brak odpowiedzi

Zadanie 15.**Rozwiązanie**

W czasach hellenistycznych i rzymskich większość szkół filozoficznych świata starożytnego – szkoła perypatetycka, epikurejska, stoicka – działała w Atenach.

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź

0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi

Zadanie 16.**Rozwiązanie**

C.

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź

0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi

Zadanie 17.**Rozwiązanie**

d) Likurg – Sparta

e) Solon – Ateny

f) Drakon – Ateny

Schemat punktowania

1 p. – za poprawne odpowiedzi

0 p. – za odpowiedź błędną, częściową lub brak odpowiedzi

Zadanie 18.**Rozwiązanie**

1.	Quid loquar de re militari?	dubitativus, E
2.	Ne comparemus Romanos cum Graecis.	hortativus, D
3.	Litterae Latinae sine litteris Graecis non multum valuissent.	irrealis, A

Schemat punktowania

3 p. – za trzy poprawne odpowiedzi

2 p. – za dwie poprawne odpowiedzi

1 p. – za jedną poprawną odpowiedź

0 p. – za błędne odpowiedzi lub brak odpowiedzi

Zadanie 19.**Rozwiązanie**

1.	coniugatio periphrastica passiva
2.	accusativus cum infinitivo
3.	coniugatio periphrastica activa

Schemat punktowania

3 p. – za trzy poprawne odpowiedzi

2 p. – za dwie poprawne odpowiedzi

1 p. – za jedną poprawną odpowiedź

0 p. – za błędne odpowiedzi lub brak odpowiedzi

Zadanie 20.**Rozwiązanie**3. loquar: *faciam*4. adsecuti sunt: *fecerunt***Schemat punktowania**

1 p. – za obie poprawne odpowiedzi

0 p. – za odpowiedź błędną, częściowo poprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 21.**Rozwiązanie**

gradus positivus przysłówka	<i>multum, facile</i>
gradus comparativus przysłówka	<i>sapientius, melius, plus</i>

Schemat punktowania

1 p. – za wszystkie poprawne odpowiedzi

0 p. – za odpowiedź błędną, częściowo poprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 22.**Rozwiązanie**

B.

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź

0 p. – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi

Zadanie 23.**Rozwiązanie**

1.	Stosujący metody porównawcze, porównujący – komparatystyczny	<u>VERUM</u>	<u>FALSUM</u>
2.	Rubaszny, nadmiernie przyjacielski – familiarny	<u>VERUM</u>	<u>FALSUM</u>
3.	Poskramiać, oswajać – temperować	<u>VERUM</u>	<u>FALSUM</u>

Schemat punktowania

1 p. – za wszystkie poprawne odpowiedzi

0 p. – za odpowiedź błędną, częściowo poprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 24.**Rozwiązanie**

1.	Augustus Urbem marmoream se relinquere, quam latericiam accepisse gloriatus est.	<i>accusativus cum infinitivo</i>
2.	Populus Romanus tertio foro indigere videbatur.	<i>nominativus cum infinitivo</i>
3.	Forum Augustum necdum perfecta Martis aede publicatum est.	<i>ablativus absolutus</i>
4.	Non sufficientibus duobus foris Urbs tertio indigebat.	<i>ablativus absolutus</i>

Schemat punktowania

4 p. – za cztery poprawne odpowiedzi

3 p. – za trzy poprawne odpowiedzi

2 p. – za dwie poprawne odpowiedzi

1 p. – za jedną poprawną odpowiedź

0 p. – za błędne odpowiedzi lub brak odpowiedzi

Zadanie 25.
Rozwiązanie

Causa fori exstruendi fuit hominum multitudo. = Causa exstruendi forum fuit hominum multitudo.	VERUM

Schemat punktowania

- 1 p. – za poprawną odpowiedź
0 p. – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi

Zadanie 26.
Rozwiązanie

	Zdanie	Forma zdania
1.	Augustus Urbem excoluit adeo, ut iure sit gloriatus marmoream se relinquere, quam latericiam accepisset	okolicznikowe skutku
2.	Forum Augusti festinatius publicatum est, ut separatim in eo publica iudicia et sortitiones iudicum fierent.	okolicznikowe celu
3.	Augustus sanxit, ut de bellis triumphisque hic consuleretur senatus.	dopełnieniowe

Schemat punktowania

- 3 p. – za trzy poprawne odpowiedzi
2 p. – za dwie poprawne odpowiedzi
1 p. – za jedną poprawną odpowiedź
0 p. – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi

Zadanie 27.
Rozwiązanie

1. Nominativus singularis: *rediens*, genetivus singularis: *redeuntis*
2. Gerundium w nominatiwie: *redire*, w genetiwie: *redeundi*

Schemat punktowania

- 1 p. – za obie poprawne odpowiedzi
0 p. – za błędne odpowiedzi, częściowe lub brak odpowiedzi

Zadanie 28.
Rozwiązanie

- C. nadać czemuś moc prawną

Schemat punktowania

- 1 p. – za poprawną odpowiedź
0 p. – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi

Zadanie 29.
Rozwiązanie

1. Accusativus cum infinitivo
2. Nominativus cum infinitivo
3. Coniugatio periphrastica passiva

Schemat punktowania

- 3 p. – za trzy poprawne odpowiedzi
- 2 p. – za dwie poprawne odpowiedzi
- 1 p. – za jedną poprawną odpowiedź
- 0 p. – za błędne odpowiedzi lub brak odpowiedzi

Zadanie 30.

Rozwiązanie

Reveremini (2. osoba pluralis, imperativus praesentis passivi)

Schemat punktowania

- 1 p. – za poprawne formy gramatyczne jednego podanego słowa
- 0 p. – za błędne odpowiedzi lub brak odpowiedzi

Zadanie 31.

Rozwiązanie

1. A. inventa esse
2. B. creditur
3. B. ordinarem

Schemat punktowania

- 3 p. – za trzy poprawne odpowiedzi
- 2 p. – za dwie poprawne odpowiedzi
- 1 p. – za jedną poprawną odpowiedź
- 0 p. – za błędne odpowiedzi lub brak odpowiedzi

Zadanie 32.

Rozwiązanie

C.

Schemat punktowania

- 1 p. – za jedną poprawną odpowiedź
- 0 p. – za błędne odpowiedzi lub brak odpowiedzi

Zadanie 33.

Rozwiązanie

1. V
2. V

Schemat punktowania

- 2 p. – za dwie poprawne odpowiedzi
- 1 p. – za jedną poprawną odpowiedź
- 0 p. – za błędne odpowiedzi lub brak odpowiedzi

CZĘŚĆ III. Wypowiedź pisemna**Zadanie 34.****Schemat punktowania**

Kryterium		Punktacja	
		częstkowa	maksy- malna
I. Znajomość kultury antycznej	Wszechstronny i trafny opis zagadnienia (np. cechy charakterystyczne, wpływy, powiązania, zjawiska, przedstawiciele, fakty, zjawiska, daty). Bardzo dobra znajomość problemu. Brak błędów merytorycznych.	6–5	6
	Poprawny opis i dobra znajomość zagadnienia. Drobne usterki merytoryczne.	4–3	
	Pobieżna znajomość zagadnienia, nieliczne błędy merytoryczne.	2–1	
	Brak znajomości zagadnienia; brak odwołań do kultury antycznej, istotne błędy merytoryczne.	0	
II. Trafność przytaczanych przykładów i umiejętność ich omówienia w związku z tematem	Pełna i trafna analiza i interpretacja zagadnienia, jasne wyrażenie własnego stanowiska.	6–5	6
	Poprawna analiza zagadnienia; nieliczne błędy w interpretacji, niewyrażenie własnego stanowiska.	4–3	
	Pobieżna analiza zagadnienia; błędy w interpretacji.	2–1	
	Niewłaściwa analiza i interpretacja zagadnienia lub ich brak.	0	
III. Terminy, wyrażenia	Poprawne zastosowanie terminologii i wyrażeń z zakresu kultury antycznej.	2	2
	Rzadkie, ale poprawne zastosowanie terminologii i wyrażeń z zakresu kultury antycznej; nieliczne błędy w pisowni.	1	
	Brak terminologii i wyrażeń z zakresu kultury antycznej; błędne ich zastosowanie; błędy w pisowni.	0	
IV. Język i styl	Język komunikatywny, na ogół poprawna składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja i ortografia.	1	1
	Język niekomunikatywny, niezgodna z normą składnia, liczne błędy ortograficzne.	0	
Razem 15 punktów			

Zadanie 35.**Schemat punktowania**

Kryterium		Punktacja	
		cząstkowa	maksymalna
I. Znajomość kultury antycznej	Wszechstronny i trafny opis zagadnienia (np. cechy charakterystyczne, wpływy, powiązania, zjawiska, przedstawiciele, fakty, zjawiska, daty). Bardzo dobra znajomość problemu. Brak błędów merytorycznych.	6–5	6
	Poprawny opis i dobra znajomość zagadnienia. Drobne usterki merytoryczne.	4–3	
	Pobieżna znajomość zagadnienia, nieliczne błędy merytoryczne.	2–1	
	Brak znajomości zagadnienia; brak odwołań do kultury antycznej, istotne błędy merytoryczne.	0	
II. Trafność przytaczanych przykładów i umiejętność ich omówienia w związku z tematem	Pełna i trafna analiza i interpretacja zagadnienia, jasne wyrażenie własnego stanowiska.	6–5	6
	Poprawna analiza zagadnienia; nieliczne błędy w interpretacji, niewyrażenie własnego stanowiska.	4–3	
	Pobieżna analiza zagadnienia; błędy w interpretacji.	2–1	
	Niewłaściwa analiza i interpretacja zagadnienia lub ich brak.	0	
III. Terminy, wyrażenia	Poprawne zastosowanie terminologii i wyrażeń z zakresu kultury antycznej.	2	2
	Rzadkie, ale poprawne zastosowanie terminologii i wyrażeń z zakresu kultury antycznej; nieliczne błędy w pisowni.	1	
	Brak terminologii i wyrażeń z zakresu kultury antycznej; błędne ich zastosowanie; błędy w pisowni.	0	
IV. Język i styl	Język komunikatywny, na ogół poprawna składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja i ortografia.	1	1
	Język niekomunikatywny, niezgodna z normą składnia, liczne błędy ortograficzne.	0	
Razem 15 punktów			

Zadanie 36.**Schemat punktowania**

Kryterium		Punktacja	
		cząstkowa	maksy- malna
I. Znajomość kultury antycznej	Wszechstronny i trafny opis zagadnienia (np. cechy charakterystyczne, wpływy, powiązania, zjawiska, przedstawiciele, fakty, zjawiska, daty). Bardzo dobra znajomość problemu. Brak błędów merytorycznych.	6–5	6
	Poprawny opis i dobra znajomość zagadnienia. Drobne usterki merytoryczne.	4–3	
	Pobieżna znajomość zagadnienia, nieliczne błędy merytoryczne.	2–1	
	Brak znajomości zagadnienia; brak odwołań do kultury antycznej, istotne błędy merytoryczne.	0	
II. Trafność przytaczanych przykładów i umiejętność ich omówienia w związku z tematem	Pełna i trafna analiza i interpretacja zagadnienia, jasne wyrażenie własnego stanowiska.	6–5	6
	Poprawna analiza zagadnienia; nieliczne błędy w interpretacji, niewyrażenie własnego stanowiska.	4–3	
	Pobieżna analiza zagadnienia; błędy w interpretacji.	2–1	
	Niewłaściwa analiza i interpretacja zagadnienia lub ich brak.	0	
III. Terminy, wyrażenia	Poprawne zastosowanie terminologii i wyrażeń z zakresu kultury antycznej.	2	2
	Rzadkie, ale poprawne zastosowanie terminologii i wyrażeń z zakresu kultury antycznej; nieliczne błędy w pisowni.	1	
	Brak terminologii i wyrażeń z zakresu kultury antycznej; błędne ich zastosowanie; błędy w pisowni.	0	
IV. Język i styl	Język komunikatywny, na ogół poprawna składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja i ortografia.	1	1
	Język niekomunikatywny, niezgodna z normą składnia, liczne błędy ortograficzne.	0	
Razem 15 punktów			

3. Wykaz umiejętności ogólnych i szczegółowych sprawdzanych zadaniami

Zadanie 1.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Tworzenie wypowiedzi – przekład na język polski i komentowanie tekstu oryginalnego. I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 2.1) dokonuje samodzielnego przekładu na język polski łacińskiego tekstu, korzystając ze słownika łacińsko-polskiego, oddaje w przekładzie ogólny charakter i funkcję tłumaczonego tekstu; znajduje właściwe polskie odpowiedniki leksykalne dla łacińskich wyrazów i struktur; stosuje poprawne techniki przekładu; redaguje przekład spójny i poprawny stylistycznie; 2.3) wykorzystuje posiadaną wiedzę z zakresu kultury antycznej do sporządzenia przekładu [...]; 1.1) rozpoznaje formy morfologiczne [...]; 1.2) identyfikuje charakterystyczne dla łaciny konstrukcje składniowe [...]; 1.5) Zdający wykorzystuje wiedzę o antyku do odczytywania sensu tekstów oryginalnych [...] dotyczących [...] literatury greckiej [...], literatury rzymskiej, wybranych zagadnień z życia codziennego Greków i Rzymian [...].

Zadanie 2.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. III. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	1.5. Zdający wykorzystuje wiedzę o antyku do odczytywania sensu tekstów oryginalnych [...] dotyczących [...] literatury rzymskiej ([...] literatura okresu republiki [...]) [...]. 3.1. dokonuje selekcji wiadomości i wykorzystuje je do wykonania postawionych zadań.

Zadanie 3.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. III. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	1.5. Zdający wykorzystuje wiedzę o antyku do odczytywania sensu tekstów oryginalnych [...] dotyczących [...] literatury greckiej [...], literatury rzymskiej ([...] literatura okresu republiki [...]) [...]. 3.1. dokonuje selekcji wiadomości i wykorzystuje je do wykonania postawionych zadań.

Zadanie 4.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. III. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	1.5. Zdający wykorzystuje wiedzę o antyku do odczytywania sensu tekstów oryginalnych [...] dotyczących [...] literatury rzymskiej ([...] literatura okresu republiki [...]) [...]. 3.1. dokonuje selekcji wiadomości i wykorzystuje je do wykonania postawionych zadań.

Zadanie 5.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. III. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	1.5. Zdający wykorzystuje wiedzę o antyku do odczytywania sensu tekstów oryginalnych [...] dotyczących [...] życia politycznego (ustrój [...] Rzymu) [...], wybranych zagadnień z życia codziennego [...] Rzymian (rodzina, dom, dzień powszedni Rzymianina, szkoła, teatr, igrzyska, termy). 3.1. dokonuje selekcji wiadomości i wykorzystuje je do wykonania postawionych zadań.

Zadanie 6.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. III. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	1.5. Zdający wykorzystuje wiedzę o antyku do odczytywania sensu tekstów oryginalnych [...] dotyczących [...] życia politycznego (ustrój [...] Rzymu) [...], wybranych zagadnień z życia codziennego [...] Rzymian (rodzina, dom, dzień powszedni Rzymianina, szkoła, teatr, igrzyska, termy). 3.1. dokonuje selekcji wiadomości i wykorzystuje je do wykonania postawionych zadań.

Zadanie 7.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Tworzenie wypowiedzi – przekład na język polski i komentowanie tekstu oryginalnego. I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 2.1) dokonuje samodzielnego przekładu na język polski łacińskiego tekstu, korzystając ze słownika łacińsko-polskiego, oddaje w przekładzie ogólny charakter i funkcję tłumaczonego tekstu; znajduje właściwe polskie odpowiedniki leksykalne dla łacińskich wyrazów i struktur; stosuje poprawne techniki przekładu; redaguje przekład spójny i poprawny stylistycznie; 2.3) wykorzystuje posiadaną wiedzę z zakresu kultury antycznej do sporządzenia przekładu [...]; 1.1) rozpoznaje formy morfologiczne [...]; 1.2) identyfikuje charakterystyczne dla łaciny konstrukcje składniowe [...]; 1.5) Zdający wykorzystuje wiedzę o antyku do odczytywania sensu tekstów oryginalnych [...] dotyczących [...] sztuki oraz architektury [...] Rzymian [...], życia politycznego (ustrój [...] Rzymu) [...].

Zadanie 8.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. III. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	1.5. Zdający wykorzystuje wiedzę o antyku do odczytywania sensu tekstów oryginalnych [...] dotyczących [...] wybranych zagadnień z życia codziennego [...] Rzymian. 3.1. dokonuje selekcji wiadomości i wykorzystuje je do wykonania postawionych zadań.

Zadanie 9.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. III. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	1.5. Zdający wykorzystuje wiedzę o antyku do odczytywania sensu tekstów oryginalnych [...] dotyczących [...] sztuki oraz architektury [...] Rzymian, [...] życia politycznego (ustrój [...] Rzymu) [...]. 3.1. dokonuje selekcji wiadomości i wykorzystuje je do wykonania postawionych zadań.

Zadanie 10.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. III. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	1.5. Zdający wykorzystuje wiedzę o antyku do odczytywania sensu tekstów oryginalnych [...] dotyczących [...] literatury rzymskiej ([...] literatura okresu [...] cesarstwa) [...]. 3.1. dokonuje selekcji wiadomości i wykorzystuje je do wykonania postawionych zadań.

Zadanie 11.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. III. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	1.5. Zdający wykorzystuje wiedzę o antyku do odczytywania sensu tekstów oryginalnych [...] dotyczących [...] życia politycznego (ustrój [...] Rzymu) [...]. 3.1. dokonuje selekcji wiadomości i wykorzystuje je do wykonania postawionych zadań.

Zadanie 12.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. III. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	1.5. Zdający wykorzystuje wiedzę o antyku do odczytywania sensu tekstów oryginalnych [...] dotyczących [...] życia politycznego (ustrój [...] Rzymu) [...]. 3.1. dokonuje selekcji wiadomości i wykorzystuje je do wykonania postawionych zadań.

Zadanie 13.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Tworzenie wypowiedzi – przekład na język polski i komentowanie tekstu oryginalnego. I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 2.1) dokonuje samodzielnego przekładu na język polski łacińskiego tekstu, korzystając ze słownika łacińsko-polskiego, oddaje w przekładzie ogólny charakter i funkcję tłumaczonego tekstu; znajduje właściwe polskie odpowiedniki leksykalne dla łacińskich wyrazów i struktur; stosuje poprawne techniki przekładu; redaguje przekład spójny i poprawny stylistycznie; 2.3) wykorzystuje posiadaną wiedzę z zakresu kultury antycznej do sporządzenia przekładu [...]; 1.1) rozpoznaje formy morfologiczne [...]; 1.2) identyfikuje charakterystyczne dla łaciny konstrukcje składniowe [...]; 1.5) Zdający wykorzystuje wiedzę o antyku

	do odczytywania sensu tekstów oryginalnych [...] dotyczących [...] życia politycznego (ustrój Aten, Sparty [...]), literatury greckiej [...], literatury rzymskiej.

Zadanie 14.**14.1.**

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1.5. Zdający wykorzystuje wiedzę o antyku do odczytywania sensu tekstów oryginalnych i w przekładzie dotyczących [...] życia politycznego (ustrój Aten, Sparty, Rzymu) [...], wybranych zagadnień z życia codziennego Greków i Rzymian (rodzina, dom, dzień powszedni Rzymianina, szkoła, teatr, igrzyska, terminy).

14.2.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1.5. Zdający wykorzystuje wiedzę o antyku do odczytywania sensu tekstów oryginalnych i w przekładzie dotyczących [...] życia politycznego (ustrój Aten, Sparty, Rzymu) [...], wybranych zagadnień z życia codziennego Greków i Rzymian (rodzina, dom, dzień powszedni Rzymianina, szkoła, teatr, igrzyska, terminy).

Zadanie 15.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1.5. Zdający wykorzystuje wiedzę o antyku do odczytywania sensu tekstów oryginalnych i w przekładzie dotyczących [...] filozofii [...].

Zadanie 16.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1.5. Zdający wykorzystuje wiedzę o antyku do odczytywania sensu tekstów oryginalnych i w przekładzie dotyczących [...] życia politycznego [...], wybranych zagadnień z życia codziennego Greków i Rzymian (rodzina, dom, dzień powszedni Rzymianina, szkoła, teatr, igrzyska, terminy).

Zadanie 17.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1.5. Zdający wykorzystuje wiedzę o antyku do odczytywania sensu tekstów oryginalnych i w przekładzie dotyczących [...] życia politycznego (ustrój Aten, Sparty i Rzymu [...]).

Zadanie 18.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1.1. Zdający rozpoznaje formy morfologiczne ([...] stronę czynną i bierną czasowników we wszystkich czasach w [...] koniunktywie [...], verba deponentia [...]) oraz ich funkcje semantyczne i zastosowanie składniowe.

Zadanie 19.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1.2. Zdający identyfikuje charakterystyczne dla łaciny konstrukcje składniowe: [...] accusativus cum infinitivo, nominativus cum infinitivo, [...] coniugatio periphrastica activa i passiva [...].

Zadanie 20.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1.1. Zdający rozpoznaje formy morfologiczne ([...] stronę czynną i bierną czasowników we wszystkich czasach w indyktywie i koniunktywie [...], verba [...]) deponentia [...]). 1.3. Zdający dokonuje transformacji gramatycznych: [...] tworzy formy czasownikowe w czasach głównych i historycznych, w trybach, stronach i liczbach [...].

Zadanie 21.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1.1. Zdający rozpoznaje formy morfologiczne ([...] regularne i nieregularne stopniowanie [...] przysłówków [...]). 1.3. Zdający dokonuje transformacji gramatycznych: [...] stopniuje [...] przysłówki [...].

Zadanie 22.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1.1. Zdający rozpoznaje formy morfologiczne ([...] stronę czynną i bierną czasowników we wszystkich czasach w indykatiwie i koniunktiwie [...]) oraz ich funkcje semantyczne i zastosowanie składniowe. 1.2. Zdający identyfikuje charakterystyczne dla łaciny konstrukcje składniowe: [...] zdania podrzędne z indykatiwem i koniunktiwem.

Zadanie 23.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1.4. Zdający wymienia wyrazy pochodzenia łacińskiego funkcjonujące jako terminy w różnych dziedzinach; dostrzega związki języka polskiego z językiem łacińskim; wyjaśnia etymologię wyrazów w języku polskim, opierając się na leksyce łacińskiej.

Zadanie 24.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1.2. Zdający identyfikuje charakterystyczne dla łaciny konstrukcje składniowe: [...] accusativus cum infinitivo, nominativus cum infinitivo, [...] ablativus absolutus.

Zadanie 25.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1.1. Zdający rozpoznaje formy morfologiczne ([...] participia; gerundium [...]) oraz ich funkcje semantyczne i zastosowanie składniowe. 1.2. Zdający identyfikuje charakterystyczne dla łaciny konstrukcje składniowe: [...] funkcje składniowe i semantyczne nieosobowych form czasownika ([...] participium, gerundium) [...].

Zadanie 26.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1.1. Zdający rozpoznaje formy morfologiczne ([...] stronę czynną i bierną czasowników we wszystkich czasach w indykatiwie i koniunktiwie; infinitivus activi [...]; czasowniki nieregularne [...]) oraz ich funkcje semantyczne i zastosowanie składniowe. 1.2. Zdający identyfikuje charakterystyczne dla łaciny konstrukcje składniowe: [...] zdania podrzędne z indykatiwem i koniunktiwem.

Zadanie 27.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1.1. Zdający rozpoznaje transformacji gramatycznych: odmienia rzeczowniki, przymiotniki, zaimki oraz liczebniki [...]; tworzy formy czasownikowe w czasach głównych i historycznych, w trybach, stronach i liczbach [...].

Zadanie 28.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1.4. Zdający wymienia wyrazy pochodzenia łacińskiego funkcjonujące jako terminy w różnych dziedzinach; dostrzega związki języka polskiego z językiem łacińskim; wyjaśnia etymologię wyrazów w języku polskim, opierając się na leksyce łacińskiej.

Zadanie 29.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1.2. Zdający identyfikuje charakterystyczne dla łaciny konstrukcje składniowe: [...] accusativus cum infinitivo, nominativus cum infinitivo, [...] coniugatio periphrastica [...] passiva [...].

Zadanie 30.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1.1. Zdający rozpoznaje formy morfologiczne ([...] verba [...] deponentia [...]). 1.3. Zdający dokonuje transformacji gramatycznych: [...] tworzy formy czasownikowe w czasach głównych i historycznych, w trybach, stronach i liczbach [...].

Zadanie 31.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1.1. Zdający rozpoznaje formy morfologiczne [...] stronę czynną i bierną czasowników we wszystkich czasach w indykatiwie i koniunktiwie [...], infinitivus activi i passivi [...] oraz ich funkcje semantyczne i zastosowanie składniowe; 1.2. Zdający identyfikuje charakterystyczne dla łaciny konstrukcje składniowe [...] nominativus cum infinitivo [...]; zdania podrzędne z [...] koniunktywem.

Zadanie 32.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1.1. Zdający rozpoznaje formy morfologiczne [...] stronę czynną i bierną czasowników we wszystkich czasach w indykatiwie i koniunktiwie [...] oraz ich funkcje semantyczne i zastosowanie składniowe.

Zadanie 33.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1.1. Zdający rozpoznaje formy morfologiczne [...] stronę czynną i bierną czasowników [...] oraz ich funkcje semantyczne i zastosowanie składniowe. 1.2. Zdający identyfikuje charakterystyczne dla łaciny konstrukcje składniowe: [...] struktura składniowa zdania w stronie czynnej i biernej [...]. 1.3. Zdający [...] dokonuje transformacji gramatycznych: tworzy formy czasownikowe w czasach głównych i historycznych, w trybach, stronach i liczbach [...].

Zadanie 34.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
III. Analiza i interpretacja tekstów kultury. II. Tworzenie wypowiedzi [...]. I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 3.3. integruje wiedzę z różnych dziedzin do wyrażania i uzasadniania swojego punktu widzenia (język, zjawiska społeczne i polityczne, geografia świata antycznego, wydarzenia z dziedziny kultury); 3.1. [...] interpretuje fakty i zdarzenia historyczne, selekcjonuje wiadomości i je wykorzystuje do wykonania postawionych zadań; 2.2. tworzy wypowiedzi z wykorzystaniem popularnych terminów [...] z różnych dziedzin, np. literatury, historii sztuki [...]; 1.5. wykorzystuje wiedzę o antyku do

	odczytywania sensu tekstów oryginalnych i w przekładzie dotyczących [...] sztuki oraz architektury Greków i Rzymian, filozofii, życia politycznego (ustrój Aten, Sparty i Rzymu), literatury greckiej [...] i rzymskiej [...], wybranych zagadnień z życia codziennego Greków i Rzymian (rodzina, dom, dzień powszedni Rzymianina, szkoła, teatr, igrzyska, terminy).

Zadanie 35.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
III. Analiza i interpretacja tekstów kultury. II. Tworzenie wypowiedzi [...]. I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 3.3. integruje wiedzę z różnych dziedzin do wyrażania i uzasadniania swojego punktu widzenia (język, zjawiska społeczne i polityczne, geografia świata antycznego, wydarzenia z dziedziny kultury); 3.1. [...] interpretuje fakty i zdarzenia historyczne, selekcionuje wiadomości i je wykorzystuje do wykonania postawionych zadań; 2.2. tworzy wypowiedzi z wykorzystaniem popularnych terminów [...] z różnych dziedzin, np. literatury, historii sztuki [...]; 1.5. wykorzystuje wiedzę o antyku do odczytywania sensu tekstów oryginalnych i w przekładzie dotyczących [...] sztuki oraz architektury Greków i Rzymian, filozofii, życia politycznego (ustrój Aten, Sparty i Rzymu), literatury greckiej [...] i rzymskiej [...], wybranych zagadnień z życia codziennego Greków i Rzymian (rodzina, dom, dzień powszedni Rzymianina, szkoła, teatr, igrzyska, terminy).

Zadanie 36.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
III. Analiza i interpretacja tekstów kultury. II. Tworzenie wypowiedzi [...]. I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 3.3. integruje wiedzę z różnych dziedzin do wyrażania i uzasadniania swojego punktu widzenia (język, zjawiska społeczne i polityczne, geografia świata antycznego, wydarzenia z dziedziny kultury); 3.1. [...] interpretuje fakty i zdarzenia historyczne, selekcionuje wiadomości i je wykorzystuje do wykonania postawionych zadań; 2.2. tworzy wypowiedzi z wykorzystaniem popularnych terminów [...] z różnych dziedzin, np. literatury, historii sztuki [...]; 1.5. wykorzystuje wiedzę o antyku do

	odczytywania sensu tekstów oryginalnych i w przekładzie dotyczących [...] sztuki oraz architektury Greków i Rzymian, filozofii, życia politycznego (ustrój Aten, Sparty i Rzymu), literatury greckiej [...] i rzymskiej [...], wybranych zagadnień z życia codziennego Greków i Rzymian (rodzina, dom, dzień powszedni Rzymianina, szkoła, teatr, igrzyska, termy).